

آثار بخش رادیوتئاتر جشنواره صاحب‌دلان»

۱۰ نمایش رادیویی در دوازدهمین دوره سراسری تئاتر «صاحب‌دلان» اجرا می‌شوند. آثار بخش رادیوتئاتر در تهران به‌صورت زنده از تاریخ ۱۹ تا ۲۲ دی ساعت ۱۷ در سالن کارگاه نمایش مجموعه تئاترشهر اجرا می‌شوند و به‌صورت زنده از رادیو نمایش و در شهرستان‌ها از مراکز رادیوی هر استان پخش می‌شود. بر این اساس، نمایش‌های «هور ماهی» به نویسندگی مینا

زندگی حاج قاسم

بر تن دشمن می‌اندازد

جذاب، آکسسوارهای خاص، حضور مخاطب در وسط میدان اجرا و بهره‌گیری مدام از نمایش، تصویر و سایه، بی‌شک راهکار ویژه‌ای برای جلب نظر مخاطب عام و انتقال غیرمستقیم مفاهیم به آنهاست. به همین دلیل هم در این نمایش، محتوا در لایه‌های زیرین این گستره اجرایی مستتر است. «جان‌فدا» مسیر بسیار خوبی را هم برای شناخت سردار دل‌ها و هم تلاش او برای دفاع از مظلوم پیمود. نمایش که با شرح زندگی سردار سلیمانی آغاز شد، با ورود به جنگ و شرحی بر چند عملیات حساس جبهه‌های دفاع مقدس و تاثیر او بر این عملیات‌ها به اوج رسید.

در «جان‌فدا»، زندگی سردار سلیمانی بعد از جنگ در سه بخش شرح و بسط داده می‌شود؛ دفاع از مردم ایران در جهران‌هایی چون زورگیران و توریست‌ها، رزله بیم و سیل خوزستان، زندگی در جبهه‌های دفاع از مظلومان جهان در لبنان، سوریه و عراق و در آخر مروری بر زندگی شخصی و عاطفی شهید سلیمانی با فرزندان و نوه‌ها؛ تا از تلفیق این سه روحیه متفاوت، در نهایت ما را با این دلنوشته حاج قاسم هم‌عقیده سازد: «... من قادر به دیدن بریدن سر مرغی هم نیستم، من اگر سلاح به دست گرفتم برای ایستادن در مقابل آدمکشان است، نه برای آدم‌کشتن...».

مؤلفه‌های جذاب «جان‌فدا»

«جان‌فدا» داستانی سراسرت، منسجم و مخاطب‌پذیر دارد؛ چون در وهله اول روایتگر داستانی است که برای ذهن مردم آشناست و مخاطب، دیدن و شنیدن آن را

اسداللهی و کارگردانی سیدمبین بوی‌افراز از استان مازندران، «اون به من قول داد» به نویسندگی و کارگردانی بهمن یارسا‌آرا از استان مرکزی، «رویه‌رو» به نویسندگی سکینه میرمعصوم و کارگردانی مهدی قاسم‌زاده از استان مازندران، «نقطه سرخط» به نویسندگی و کارگردانی بابک ابراهیمی از استان همدان، «روضه» به نویسندگی مهدی جوزی و کارگردانی حسین اسفندیاری از استان همدان، «نقش کیوتر» به نویسندگی

دوست دارد و لحظه‌لحظه این موقعیت را می‌شناسد. به عبارتی مولفه اول توجه به ذائقه مردم و همسو بودن با موقعیت‌هایی است که مردم می‌خواهند. مؤلفه دیگری که در جلب نظر مخاطب عام تاثیرگذار است انتقال محتواتحت پوشش جذابیت‌های صحنه‌ای است.

کارگردان نمایش باتیزهوشی ابتدا تلاش کرده با خلق یک صحنه سه‌بعدی، استفاده از دکورهای پرچم، سرعت در صحنه‌ها، غافلگیری مخاطب با استفاده از صحنه‌های خاص مثل انفجار، تیراندازی، بازیگران متعدد و ... مخاطب را به نمایش جذب کند، او را محصور در موقعیت‌ها نماید، قدرت چشم برهم زدن را از او بگیرد و در ادامه محتوای خود را به او ارائه دهد.

به همین دلیل هم من در طول این نمایش، کودکان و نوجوانان متعددی را دیدم که وقتی تابوت حضرت زهرا(س) از صحنه به میان جمعیت آمد، گریه می‌کردند، با هر انفجاری هیجان‌زده شدند و با نمایش هر لحظه پیروزمندان‌ای با یاران سلیمانی همدات‌پنداری می‌کردند.

تلفیق نمایش، تصویر و سایه نیز ساختار بسیار مناسبی برای انتقال مفاهیم در این نمایش یک ساعت و نیمی بود. تغییر دائمی نمایش به تصویر و سایه علاوه بر بالا بردن کیفیت نمایش و انتقال سریع‌تر و بیشتر دانش، در جلب نظر مخاطب بسیار موفقیت‌آمیز بود. دکورهای پرچم نمایش و استفاده از انبوهی از رنگ و نور، استفاده از آکسسوارهایی مثل اسب، ماشین‌های نظامی، انفجار، تیراندازی و... آن هم با فاصله اندک با مخاطب، دیگر مولفه‌های است که بر روند جلب نظر مخاطب موثر بود.

تاثیر نمایش بر مخاطب را جدی بگیریم

نمایش به پایان رسید و مردم گروه‌گروه از سالن خارج می‌شدند و به چیزی که فکر می‌کردم، این بود که باید بپذیریم هنر تئاتر به‌خاطر توانایی‌های منحصر به‌فردی همچون ارتباط تنگاتنگ با فرد، تمرکز بر تخیلات و ضربیت نفوذ بسیار در افکار و احساسات، از برجسته‌ترین مجراهای انتقال، احیا، تقویت، تغییر، ویرایش و حتی آفرینش ارزش‌ها در طول تاریخ بشریت محسوب شده و می‌شود.

تئاتر از یک سو به‌خاطر نقشی که سایر هنرها در آن ایفا می‌کنند همواره مورد پذیرش و استقبال عام بوده است. تئاتر از دیرباز محلی برای فراگیری بوده و هنرمندان آن همواره در تلاش بوده‌اند مسائل و چالش‌ها، نقدها، خواسته‌ها، کمبودها، راهکارها و... را از ناخودآگاه افراد به خودآگاه تبدیل کنند، واقعیت‌های از یادرفته را یادآوری و در نهایت در جامعه فرهیختگی ایجاد کنند. این توانمندی ویژه باعث شده ملت‌ها همواره در مسیر الگوپذیری از آن به‌عنوان یک بازوی توانمند بهره بگیرند و برای آن سرمایه‌گذاری کنند. چیزی که به نظر می‌رسد موسسه اوج به خوبی به آن توجه دارد. بی‌شک تمرکز بر این‌گونه نمایش‌ها که کانون توجه خود را بر شناخت اسطوره‌ها و شیوه رفتار و کردار آنها متمرکز کرده، می‌تواند در هویت‌آفرینی و نهادینه‌سازی ارزش‌ها در کشور موثر باشد.

روح... صالحی و کارگردانی بهاره جلیلیان از استان همدان، «یاگزشت» به نویسندگی و کارگردانی شیرین سپهراد از استان تهران، «رهایی» به نویسندگی احسان شعبانیان و کارگردانی بهرام سروری‌نژاد از استان تهران، «در لانه زنبور» به نویسندگی و کارگردانی صادق وفایی از استان تهران و «سرگذشت درگذشت یک چشم» به نویسندگی روح... نوری و کارگردانی مجید تیزرو از استان تهران اجرا خواهد شد.

حسن بزرا، کارگردان نمایش «جان‌فدا»:

روایت زندگی سردار دل‌ها براساس اسناد تایید‌شده

حسن بزرا از کارگردانان موفق نمایش‌های پرچم و میدانی است. او که امسال کارگردانی چهار نمایش موسسه ققنوس یعنی روشنایی شب تار، تئاتر از مسیح، جهان بانو و جان‌فدا را برعهده داشته در شرحی بر اجرای نمایش «جان‌فدا» در سومین سالگرد شهادت سردار سلیمانی، گفت: ایده این نمایش پس از شهادت سردار دل‌ها در ذهنم بود؛ اما کارهای دیگری پیش آمد و مدتی روند اجرایی آن به تعویق افتاد. امسال در حین اجرای نمایش جهان بانو پیشنهاد نگارش نمایشنامه جان‌فدا را دریافت کردم. جلسات مختلف محتوایی داشتیم و اتودهای مختلفی زده شد. بارها صحنه را نوشتم و در جلسات خواندم و این‌گونه، نمایشنامه جان‌فدا شکل گرفت. وی در خصوص داستان نمایش گفت: روایت از پیش از تولد سردار سلیمانی شروع می‌شود و ما در یک بستر داستانی ذهن مخاطب را به این مهم متمرکز می‌کنیم که چرا حکومت‌های استبدادی به این سزیمین حساس هستند و تلاش می‌کنند در ایران برای خود پایگاه‌هایی داشته باشند. وی با اشاره به این‌که داستان دو مسیر متفاوت را طی می‌کند که از تصادف این دو مسیر جایگاه حماسی سردار سلیمانی برای مردم مشخص می‌شود، افزود: مسیر اول این نمایش از ابتدای زندگی سردار سلیمانی آغاز می‌شود، برهه‌هایی از زندگی ایشان را مرور می‌کند و تا شهادت ایشان پیش می‌رود. در مسیر دوم ترننده‌های داخلی و خارجی دشمن برای زیر سلطه درآوردن ایران در تاریخ معاصر به نمایش درمی‌آید و از برخورد این دو، مشخص می‌کنیم که چرا سردار سلیمانی همیشه در نبرد بوده است. کارگردان نمایش جان‌فدا با تاکید بر این‌که تمام صحنه‌ها بر اساس اسناد و مدارک تایید شده است، گفت: در آثار قبلی چون مربوط به گذشته بودند و مخاطب زیاد تصویری از وقایع ندارد، کار رسانی نداشتیم اما در این نمایش چون وارد اتفاقات معاصر می‌شویم کارمان سخت‌تر شده است، لذا خیلی جاها مجبوریم از کلام و تصویر شهید استفاده کنیم. بزرا در خصوص ساختار اجرای نمایش نیز گفت: ما برای اجرا به یک تلفیق نمایش، تصویر و سایه رسیدیم تا هر بار به یک جلوه تماشاگر را سورپرایز کنیم.

وی در خصوص سرعت در ریتم داستان و صحنه‌ها نیز توضیح داد: زندگی سردار سلیمانی آنقدر پرفرازونشیب و وقایع جورواجور است که زمان برای پرداخت همه وقایع رانمی‌داد. ما در این نمایش قرار است داستان‌های زیادی را شرح دهیم و اگر سرعت نداشته باشیم، فرصتی برای طرح این همه قصه و داستان نداریم. اقتضای کار این است که قصه‌ها تاکید آنچنانی بر جزئیات نداشته باشند و به جای تمرکز بر اجزا، به خود خط داستانی بپردازیم. بزرا توجه به سلیقه مخاطب عام را یکی دیگر از دلایل سرعت بخشی به صحنه‌ها عنوان کرد و گفت: تجربه‌ای که من در اجرای این‌گونه نمایش‌ها به دست آوردم این است که مخاطب عام بیشتر تمایل به تعدد کاراکتر و فضا دارد. از طرفی تعداد تماشاگران خیلی زیاد است و بی‌شک هر یک سلیقه خود را دارد و شاید هر صحنه‌ای باب میل همه مخاطبان نباشد، به همین دلیل شرح داستان را کوتاه و به صحنه‌ها سرعت دادیم تا اگر سلیقه بیننده به یک قصه زیاد نبود، با مختصر کردن آن، مخاطب را راضی نگه داریم و این اتفاق هم افتاده است. بزرا اضافه کرد: فرم این کار و کات‌هایی که در صحنه زده می‌شود، از فرم‌های سینمایی است. فرم تدوینی این کار شبیه سینماست. سکانس‌های سینما مجال استراحت به چشم نمی‌دهد و خودش باعث جذابیت می‌شود. این یک تکنیک در اجرای نمایش میدانی است.

وی در خصوص عدم علت استفاده از بازیگران مطرح در نمایش نیز گفت: استفاده از بازیگران مطرح، هم از نظر مالی برای ما مقدور نبود و هم این‌که چون بین مخاطب و صحنه فاصله زیاد است تصویر افراد مشخص نیست. لذا کار متکی به شخص نیست. ما حدود ۲۰۰ بازیگر در این نمایش داریم بازیگرانی که شش تا هشت ماه است که در کنار هم هستند و تیم‌های حرفه‌ای بازیگری و حرکت آنها را تعلیم داده‌اند.

کارگردان نمایش جان‌فدا در بخش دیگری از این‌گفت و گو با اشاره به این‌که تلاش کردیم زوایای مختلف اخلاقی و رفتاری سردار سلیمانی را به مخاطب نشان دهیم، گفت: ما هم شجاعت او را در صحنه‌های نبرد، هم دلسوزی و محبت او به مردم و هم ویژگی‌های رفتاری او در خانواده و برخورد با فرزندان و نوه‌هایشان را نشان دادیم.

اجرای ۳۰ نمایش در جشنواره تئاتر سردار آسمانی

۳۰ اثر برای اجرا در چهارمین دوره جشنواره سراسری تئاتر سردار آسمانی پذیرفته شدند. در این دوره هنرمندان از ۲۱ استان و ۲۸ شهرستان کشور متقاضی حضور در چهارمین جشنواره سردار آسمانی بودند که از میان آنها ۳۰ نمایش پذیرفته شد.

چهارمین جشنواره سراسری تئاتر سردار آسمانی به همت انجمن تئاتر انقلاب و دفاع مقدس بنیاد فرهنگی روایت فتح از ۱۴ دی در گلزار شهدای کرمان و در جوار آرامگاه سردار حاج قاسم سلیمانی آغاز و سپس گروه‌های نمایشی در سراسر کشور اجرا خواهند کرد. همچنین مراسم اختتامیه این دوره از جشنواره روز ۲۰ دی در تهران برگزار خواهد شد.

جام جم

فرهنگ

CULTURE

سه‌شنبه ۱۳ دی ۱۴۰۱

شماره ۶۳۹۷

زاویه دید

تلاش مستمر برای شناساندن اسطوره‌های ملی

حسین دارابی کارگردان

سینما به‌عنوان مهم‌ترین و تاثیرگذارترین ابزار رسانه‌ای برای معرفی شهدای دلیپاک و افتخارآفرین ایران، نقش به سزایی دارد اما آنچه به روشنی در سال‌های اخیر می‌بینیم کم‌کاری‌هایی است که در این -زمینه چه از سوی مدیریت‌ها و چه از سوی فیلمسازان- انجام می‌شود. در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ آثار ارزشمند متعددی به لحاظ کمی و کیفی با محوریت زندگی و مفاهیم و ارزش‌های مدنظر شهدا ساخته شده، اما هر چه جلوتر آمدیم این آثار کم و کمتر شد.

پرداختن به زندگی شهدا و الگوسازی آنها در سینمای ایران می‌تواند جامعه را از فتنه دشمنان و هجوم آسیب‌های فرهنگی و اجتماعی نجات دهد. البته این کاری است که در تمام دنیا انجام می‌شود.

در دنیا کسانی‌که زندگی‌شان را فدای آب و خاک‌شان می‌کنند ارج می‌نهند. چون آنها کسانی هستند که برای حفظ امنیت و تمامیت ارضی کشورشان جان‌شان را کف دست‌شان می‌گذارند و بی‌ربط نیست اگر آنها را اسطوره بنامیم. بزرگداشت‌ها و یادبودهای مختلف، آثار هنری ارزنده و هزاربهره‌ای می‌چینند تا یاد و منش شهدای‌شان را در ذهن مردم زنده نگه دارند.

هنوز که هنوز است در هالیوود با مضمون جنگ جهانی اول و دوم فیلم‌های قوی در ژانرهای مختلف می‌سازند که حس وطن‌پرستی را بین مردم کشورشان بیدار نگه‌دارند. چراکه اگر این حس در نهادهای مردم حتی برای مدتی کمرنگ شود بیگانگان وارد میدان می‌شوند و برای کشور برنامه‌ریزی‌هایی می‌کنند که تبعاتش تا سال‌ها دام‌انگیز تمام مردم می‌شود.

کمان‌این‌که در چند ماه گذشته هم دیدیم که همین دشمنان کاری کردند که حتی اندکی از مردم به تیم ملی فوتبال کشورمان هم پشت کردند. دقیقاً بخشی از آنچه در این چند ماه دیدیم به دلیل کم‌کاری‌های فرهنگی بود. به این خاطر که متولیان فرهنگی تلاش مستمری جهت شناساندن اسطوره‌های ملی و خط‌مشی فکری و اهداف‌شان نکردند.

صرفاً با نصب یک تابلو و بنر در کوچه و خیابان نمی‌شود فرهنگ شهادت و ایثار را زنده نگه داشت. چند درصد از جوانان کشور ما دقیقاً می‌دانند که سردار حاج‌قاسم سلیمانی که بود و چه کارهایی برای ایران و خاورمیانه انجام داد؟ شناساندن چنین بزرگمردانی به جامعه که تعدادشان در کشور ما کم هم نیست از بزرگ‌ترین وظایف حوزه فرهنگی و هنری است.

سینمای ایران کمتر به زندگی شهدا و نقش موثر آنها در رویدادهای مهم تاریخ معاصر پرداخته. در چرایی این کم‌کاری باید به نقشی که برخی جریان‌های سینمایی در داخل و خارج از کشور دارند، بپردازیم. مثلاً جشنواره‌های جهانی جریان‌سازی می‌کنند و وقتی پیرو استانداردهای چندگانه با جهتگیری مشخص به فیلم‌ها جایزه می‌دهند، یعنی فیلمسازان را به سمت و سوی معینی سوق می‌دهند.

کمان‌این‌که در جشنواره‌های داخلی هم بارها شاهد جهتگیری فیلم‌ها به سمت شاخه‌هایی از پیش تعیین‌شده بودیم. حمایت نکردن نهادهای ذی‌ربط، نبود زیرساخت‌های لازم، بی‌انگیزگی فیلمسازان و بسیار عوامل دیگر، باعث می‌شود به زندگی شهدا و الگوسازی آنها در سینمای ایران توجه چندانی نشود.

برای ساخت آثاری که فرهنگ شهادت و از خودگذشتگی را سرلوحه کارشان را می‌دهد باید فیلمسازانی که دغدغه پرداخت به این مضامین را دارند، حمایت شوند و برنامه‌ریزی وسیع و کلانی در این زمینه انجام شود.

صحنه

انتشار نسخه الکترونیک «همچون پدر، مهربان»

به مناسبت فرارسیدن سومین سالگرد شهادت سردار قاسم سلیمانی، نسخه الکترونیک کتاب «همچون پدر، مهربان» شامل آثار برگزیده نخستین مهرواره نقاشی و خوشنویسی با موضوع شهید سلیمانی و سایر شهدای مقاومت منتشر شد.

این کتاب که شامل آثار نقاشی و خوشنویسی کودکان و نوجوانان است در سال ۱۳۹۹ از سوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به‌مناسبت سالگرد شهادت سردار سلیمانی برای گروه‌سنی بالای هفت سال (نوجوان) منتشر و نمایشگاهی از این آثار برگزار شد. نسخه الکترونیک این کتاب ۱۶۸ صفحه‌ای را در پایگاه اینترنتی کانون پرورش فکری به نشانی **www.kanoonnews.ir** بارگذاری شده است. این کتاب شامل مجموعه آثار برگزیده مهرواره نقاشی و خط با موضوع شهید سلیمانی و سایر شهدای مقاومت و با عنوان همچون پدر، مهربان است. توضیح‌های این کتاب به چهار زبان فارسی، عربی، انگلیسی و اردو زیر هر اثر منتشر شده تا مخاطبان جهانی نیز بتوانند با اندیشه‌های حاج قاسم و شهدای مقاومت بیشتر آشنا شوند.

برگزاری نخستین همایش ملی «هنر و توسعه»

معاونت پژوهشی و هنری فرهنگستان هنر، نخستین همایش ملی «هنر و توسعه» را به‌منظور شناسایی ظرفیت‌های بالقوه و راه‌های تبدیل آنها به ظرفیت‌های بالفعل در راستای نقش‌آفرینی هنر در برنامه‌های توسعه برگزار می‌کند. پژوهشگران، هنرمندان، محققان و اهل قلم می‌توانند یافته‌های پژوهشی خود را حول محورهای مطالعاتی همچون «نظریه‌های توسعه هنر»، «نقش هنر در برنامه‌های توسعه»، «ابزارهای اعمال سیاستگذاری در حوزه توسعه هنر»، «عوامل توسعه به عدم توسعه در شاخه‌های مختلف هنری»، «معرفی مطالعات صورت گرفته در مورد توسعه هنر در ایران»، «بررسی برنامه‌های توسعه هنر در کشورهای مختلف» و «ویژگی‌های متمایزکننده (بومی) توسعه هنر در ایران» به دبیرخانه علمی این همایش ارسال کنند. متقاضیان لازم است چکیده مقالات خود را حداکثر تا ۳۰ بهمن ۱۴۰۱، به رایانامه همایش به نشانی **art.development@honar.ac.ir** ارسال کنند.

یا به صورت پستی به دبیرخانه همایش به نشانی تهران، خیابان ولیعصر، پانین‌تر از خیابان طالقانی، شماره ۱۵۵۲، فرهنگستان هنر، شناسه پستی ۱۴۱۶۹۵۶۴۱۳ ارسال کنند. برای دریافت اطلاعات بیشتر به وبگاه **art.development.honar.ac.ir** مراجعه کنید.